

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียน
ในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of Educational Administration Strategies to Enhance Students
Competency in a New Normal Era, Welfare School Under
The Special Education Bureau in The Northeastern Region

รวีพร ภูเพ็กชี¹, สุชาติ บางวิเศษ² และ ศักดินาภรณ์ นันท์³
Rawiporn Phupheksi¹, Suchat Bangwiset² and Sakdinaporn Nuntet³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Development Administration, Loei Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: poophek@gmail.com¹

Received: 2025-6-13; Revised: 2025-6-25; Accepted: 2025-6-26

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ 3) เพื่อสร้างกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ และ 4) เพื่อประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี พื้นที่วิจัย คือโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู จำนวน 300 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมพิจารณา และผู้เชี่ยวชาญในประเมินคุณภาพกลยุทธ์ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 4) แบบประชุมพิจารณา 5) แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเพื่อหาความต้องการจำเป็นคือ (PNI)_{Modified} ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ กลยุทธ์การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร และ กลยุทธ์การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ พบว่า กลยุทธ์ที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ รองลงมาคือ การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารองค์กร การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ และการเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ

3. กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ โครงการ และ ตัวชี้วัด

4. การประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ กลยุทธ์ด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาทุกสังกัด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารการศึกษา, สมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่, โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

Abstract

This Article aimed to study (1) Study the components of educational management that enhance students' competencies in the new normal era. (2) Study the current conditions, desired conditions, and essential needs of educational management that enhance students' competencies in the new normal era. (3) Develop strategies and a strategy implementation manual. (4) Evaluation of strategies and the strategy implementation manual for educational management that enhances students' competencies in the new normal era. They was selected by purposive sampling the instrument for collecting data was questionnaire. Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1. There are five components to educational administration that enhance student competencies in the new normal: a strategy for academic administration planning in the new normal, a strategy for organizational management in the new normal, a strategy for enhancing coordination and leadership in both academics and administration, and a strategy for accelerating the development of organizational culture

2. The current state, desired state, and identified needs for developing educational administration strategies to enhance student competencies in the new normal revealed that the most critical strategy to develop is academic administration planning in the new normal. This is followed by enhancing coordination capabilities in academic leadership and organizational management, organizational management in the new normal, and accelerating the development of organizational culture.

3. Strategies for educational administration to enhance student competencies in the new normal era, including vision, mission, objectives, strategies, measures, projects, and indicators.

4. Overall, the strategy and its implementation guide have been assessed at the highest level.

The knowledge/conclusion derived from this research is that the most essential educational management strategy for enhancing student competencies in the new normal era in welfare schools is the strategy of academic administration planning. This strategy can be applied and adapted to educational institutions under all affiliations.

Keywords: Educational Management Strategies, Students' Competencies in the New Normal Era, Welfare Schools

บทนำ

ในปัจจุบันสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยี เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา องค์ความรู้มีการเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว อีกทั้งในช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 ทั่วโลกต้องเผชิญและเป็นผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อนานาประเทศ ก็คือสถานการณ์ โควิด 19 การแพร่ระบาด ของเชื้อไวรัสโคโรนา เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยสร้างเสริมปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตรเกิดการบ่เบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกายการรักษา สุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ ๆ จนในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปจนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคมชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจะกำหนดยุทธศาสตร์ในการ “พัฒนาสมรรถนะทักษะชีวิต ทักษะสังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และยังคงดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรทักษะชีวิตซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญในสาระท้องถิ่นของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั่วประเทศ แต่การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จและยังไม่ตรงกับความต้องการของเด็กด้อยโอกาสเท่าที่ควร จึงทำให้เด็กด้อยโอกาสยังคงเกิดความเสี่ยงและขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงตลาดแรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้สืบเนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและขาดทักษะชีวิตที่ดีทำให้เกิดการเสียเปรียบในการแข่งขันทางด้านแรงงานดังจะเห็นได้จากการประเมินสภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2563) จากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ (SWOT Analysis) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พบว่าจุดอ่อน ด้านโครงสร้างการบริหาร การขับเคลื่อนนโยบายจากฝ่ายบริหารในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกับครูและบุคลากรทางการศึกษายังน้อย ด้านผู้เรียน นักเรียนมีพื้นฐานและปัญหาความเป็นมาแตกต่างกันหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้เกิดปัญหาด้านการเรียนรู้ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีปัญหาเรื่อง การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ หรือได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้านโครงสร้างการบริหารของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นโครงสร้างขับเคลื่อนเชิงนโยบายที่ไม่รองรับ การบริหารงานด้านการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกสาระวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของ (สุรางค์ วิสุทธีสระ, 2556) ที่ได้ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) พบว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งน้อยที่สุด คือ ด้านยุทธศาสตร์ เพราะการทำยุทธศาสตร์ไม่มีการทบทวนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงความจำเป็นที่หน่วยงานการศึกษาทุกระดับจะต้องร่วมผนึกสรรพความคิดในการยกระดับเด็กและเยาวชนของประเทศไปสู่ "ความเป็นพลเมืองคุณภาพ" การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนจึงมีความจำเป็นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในด้านการสังมทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงาน สามารถรับมือและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคดิจิทัล ซึ่งทักษะเหล่านี้ จะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการเรียนรู้

การส่งเสริมประสบการณ์ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการฝึกฝน เรียนรู้ตั้งแต่อายุน้อยเพื่อทักษะเหล่านั้นจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและสามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งเน้นเสริมสร้างสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และเพื่อการรับมือกับโลกยุค New Normal

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทบทวนวรรณกรรม

กลยุทธ์การบริหารการศึกษา

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2560) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่า หมายถึง กระบวนการวางแผนงานที่ได้มีการเตรียมชุดการตัดสินใจสำหรับการกระทำในอนาคตด้วย วิธีทางที่ดีที่สุด ที่มีการเชื่อมโยงเป้าประสงค์อันได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วิถีทาง (Means) และวิธีการ (Method) ที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ (2560) ได้กล่าวถึงการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า กลยุทธ์ขององค์กร จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นส่วนประกอบ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน เนื่องจากการบริหารกลยุทธ์เป็นการบริหารองค์กรรวม ผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม กับองค์กร และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย และ สุชาติ บางวิเศษ (2563) สรุปความหมายของการบริหารการศึกษาว่า คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิดความสามารถและความเป็นคนดี และร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ (2564) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด และผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม

จริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การ การสั่งการ การอำนวยความสะดวก และการปรับปรุงต่อ ยอดการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทางการศึกษา

Bryson (1995) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของกลยุทธ์และการวางแผนกลยุทธ์ เป็นลักษณะเด่นของ องค์การที่มีการจัดการอย่างมืออาชีพ ทั้งนี้ความสำเร็จขององค์การจำเป็นต้องมีกระบวนการที่ครบวงจร อัน ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ การนำไปปฏิบัติและการประเมินผล

Robbins & Coulter (1996) ได้กล่าวถึง ความสำคัญ ของกลยุทธ์ไว้ ดังนี้ 1) เพื่อกำหนดทิศทางในการ พัฒนาโรงเรียน 2) เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม 3) เพื่อกำหนดแนวทางการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อสร้างความผูกพันในหมู่บุคลากรต่อการบรรลุเป้าหมาย ร่วมกัน 5) เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 6) เพื่อการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 7) เพื่อพัฒนาแนวทางการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 8) เพื่อลด ความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในอนาคต 9) เพื่อระบุผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน 10) เพื่อการ สำรวจและจัดสิ่งที่ไร้ประสิทธิภาพขององค์การ

Keller (2012) ได้เสนอแนวคิดการกำหนดกลยุทธ์ในสถานศึกษาว่า ควรศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน สถานการศึกษา โดยศึกษาและวิเคราะห์ธรรมชาติ ของสถาบัน ทั้งในคุณค่า ความหวัง ปณิธานของสถาบัน และองค์ประกอบภายในต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1. บุคลากรภายในองค์กร ได้แก่ คณาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากร อื่น ต้องวิเคราะห์ว่าในอนาคตบุคลากรในองค์กรทุกประเภทจะเป็นอย่างไร ทั้งปริมาณและศักยภาพ ในการ ปฏิบัติงาน ลักษณะผู้นำเป็นอย่างไร สถาบันต้องการบุคลากรประเภทใดเพิ่มขึ้น ประเภทใดต้องลดลง 2. งบประมาณ ได้แก่ สถานะทางการเงินของสถาบันขณะนี้เป็นอย่างไร ในอนาคตเป็นอย่างไร แหล่ง งบประมาณจะได้จากที่ใดบ้าง การใช้จ่ายในในอนาคตจะใช้จ่ายไปใน เรื่องอะไร จำนวนงบประมาณเท่าใด ระบบค่าตอบแทนจะเป็นอย่างไร 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคตเป็นอย่างไร จะมีผลกระทบต่อการ ดำเนินงานขององค์กรอย่างไร 4. หลักสูตรโปรแกรมใดควรจะขยายหรือเพิ่ม โปรแกรมใดควรจะยกเลิก 5. ลักษณะทางกายภาพในอนาคตควรจะพัฒนาอย่างไร

Rothwell and Kazanas (2011) ได้ให้ความหมายกลยุทธ์ว่า หมายถึง วิธีการสำหรับการดำเนินการ เพื่อที่จะให้เกิดการสำเร็จตามความต้องการ โดยมีภาระบุทิศทางและวิธีการในระยะยาวเพื่อให้องค์การ สามารถแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่างๆภายใน สถานศึกษาโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่ทำให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษาและได้ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

สมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก นอกเหนือจากคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานและตัวชี้วัด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนไว้ 5 สมรรถนะ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2557) ให้ความหมายสมรรถนะ คือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานที่โดดเด่นในองค์กร ด้วยคำจำกัดความนี้สมรรถนะจึงเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่องค์การต้องการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลที่แสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่จำเป็นต้องมี ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โดยมีผลงาน ที่ได้มาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้หรือมีผลงานโดดเด่นกว่าบุคคลอื่น

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สำเร็จ เช่น การดำเนินชีวิตประจำวัน การศึกษาเรียนรู้ การประกอบอาชีพ เป็นต้น

ดนัย จันทรเจ้าฉาย (2564) กล่าวว่า เมื่อโลกเปลี่ยนไป เราต้องเปลี่ยนแปลง Mindset หรือมุมมองที่เรามีในการใช้ชีวิต ดังนั้น 5 New Mindset รับมือโลกยุค New Normal ดังนี้

1. Growth Mindset ทุกจังหวะของชีวิตคือการเรียนรู้ ทุกคนจำเป็นต้องตั้งโปรแกรมมองโลกบวกไว้ที่ใจ เก็บเกี่ยวประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ชีวิตคือการเปลี่ยนแปลง (Adaptable to Change) 200 ปีก่อน Charles Darwin ได้กล่าวไว้ในเรื่องวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตว่า สิ่งมีชีวิตที่แข็งแกร่งและฉลาดอาจสูญพันธุ์ หากไม่มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง

3. มีชีวิตที่ตื่นรู้ (Awakening) การมีชีวิตอยู่กับความจริง ไม่ใช่ความคิด เป็นสิ่งสำคัญ

4. ฝึกทักษะใหม่ Upskill Reskill ทุกคนต้องก้าวออกจาก Comfort Zone ต้องพร้อมที่จะทำตัวเป็นแก้วน้ำที่ว่างเปล่า เพราะไม่เป็นเพียงแค่ Relearn คือ เรียนรู้ใหม่ แต่ถึงขนาด Unlearn คือ เอาของเก่าทั้งหมดทิ้งไปเลย! เราจึงจะสามารถ Upskill และ Reskill ได้

5. Lifeskill ทักษะชีวิต ปรัชญาพอเพียงบางท่านอาจจะยังไม่ทราบว่า องค์การสหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 17 ข้อ เพื่อความอยู่รอดของโลกใบนี้ ที่เรียกว่า UN SDGs 2030 มีเป้าหมายให้บรรลุภายใน 10 ปีข้างหน้า ถึงกับประกาศว่าเป็น Decade of Action หรือ ทศวรรษแห่งการลงมือปฏิบัติ โดยได้แรงบันดาลใจมาจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ของคนไทย จากโครงการในพระราชดำริ 4,800 กว่าโครงการ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือ พอประมาณ ทางสายกลาง ไม่สุดโต่ง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีการประเมินความเสี่ยง บนพื้นฐานความรู้ คุณธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย 10 สมรรถนะ ได้แก่ (1) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (2) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (3) กระบวนการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (4) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (5) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (6) ทักษะอาชีพและการเป็น ผู้ประกอบการ (7) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (8) การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล (9) การทำงานแบบรวมพลังเป็นทีมและมีภาวะผู้นำ และ (10) การเป็น พลเมืองตื่นรู้ที่มีจิตสำนึกสากล

กิตติพงศ์ พร้อมวงศ์ (2566) กล่าวว่า สมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงานอย่างมืออาชีพในปัจจุบัน สำหรับเด็กยุคใหม่นั้น ไม่ได้ต้องการความเก่งอย่างเดียว แต่ต้องทำงานมีความสุขด้วย โดยได้หยิบยก 3 ทักษะหลักทักษะที่ 1 คือ Critical skill ซึ่งเป็นที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการทำงาน ประกอบด้วย 2 ทักษะหลักคือ Hard Skill ซึ่งต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ และ Soft Skill หรือทักษะทางสังคม ทักษะที่ 2 คือ Future

skill คือการทำตัวเราให้พร้อมตลอดเวลา ไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรเราจะสามารถรับมือได้ โดยต้องมีความรู้ทั้งด้านกว้างและด้านลึก และทักษะที่ 3 Life Skill หรือ ทักษะชีวิต

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2563) ได้กำหนดแนวทางจัดกิจกรรมทักษะการดำรงชีวิตตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โดยเน้นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการดูแลตนเอง มีระเบียบวินัย มีความรู้พื้นฐานด้านงานอาชีพ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับทักษะชีวิตพื้นฐาน 7 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะการรู้จักตนเอง 2) ทักษะการคิดการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา 3) ทักษะการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ 4) ทักษะการปรับตัว 5) ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ 6) ทักษะการวางแผนและการจัดการ และ 7) ทักษะการทำงานเป็นทีมที่กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะการดำรงชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการช่วยเหลือตนเอง 2) การเรียนรู้ 3) การอยู่ในสังคม และ 4) การจัดการและสร้างงานอาชีพ

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะ ที่ซ่อนอยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีการแสดงออกในลักษณะเชิงพฤติกรรมซึ่งสามารถแสดงหรือผลักดันออกมาให้เห็นด้วยการสังเกตหรือจากการวัดได้จากผลของความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะอื่น ๆ ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ ความสามารถในการนำทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพในอนาคต

การจัดการศึกษาสงเคราะห์

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ โดยรับนักเรียนแบบอยู่ประจำและไป-กลับ ตามพื้นที่บริการ ซึ่งครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดา ก็ได้ตามความเหมาะสมในปี พ.ศ. 2496 กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งแรก คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขึ้นในภูมิภาคต่าง โดยมุ่งให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นกรณีพิเศษแก่เด็กด้อยโอกาสหรือเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากอันเนื่องมาจากครอบครัวที่ประสบภัยปัญหา ทางเศรษฐกิจ สังคมหรือปัญหาอื่น ๆ จนไม่สามารถเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาปกติทั่วไปได้ ในช่วงเริ่มต้นของการจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะเน้นในเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาทางสังคม ปัญหายาเสพติด ตามแนวตะเข็บชายแดนไทยทุกด้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ส่งเสริมวิชาชีพและสร้างภาวะผู้นำ

ต่อมามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัยธรรมชาติ โดยจัดตั้งรูปแบบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และใช้ชื่อว่าโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 19 อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ประสบภัยโคลนถล่มน้ำท่วมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เพิ่มขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการศึกษา เด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคทัดเทียม เด็กทั่วไป จากเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ (คลื่นสึนามิ) เมื่อ พ.ศ. 2548 พบว่ามี เด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาเป็นเด็กกำพร้า ยากจน ขาดผู้ปกครอง

อุปการะจํานวนมากรัฐจึงได้มีการประกาศจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 35 ถึง 38 ขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์สถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้จึงได้จัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 39-43 ใน พ.ศ. 2549 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และจังหวัดสงขลา กล่าวได้ว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นอกจากจะมีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสแล้วยังเป็นกลไกในการสร้างความมั่นคงและความเป็นเอกภาพให้กับคนในชาติ แสดงถึงการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทุกมิติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

จากการศึกษาสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาส ให้มีโอกาสได้รับการศึกษา การพัฒนาตนเอง การพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ได้ทัดเทียมกับเด็กทั่วไป และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข มีคุณค่าและศักดิ์ศรีสามารถที่จะให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 476 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 10 โรง โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 10 คน รองผู้อำนวยการ 20 คน และ ครู โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 270 คน รวมทั้งหมด จำนวน 300 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 3 กลุ่ม โดยเน้นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารการศึกษา สมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ และการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2 ศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน กลุ่มที่ 4 การปรึกษาพิจารณาสาธารณะ (Strategies Public Hearing) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน และ กลุ่มที่ 5 การประเมินกลยุทธ์ (Strategies Evaluation) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลเลือกตอบแบบตรวจรายการ (Checklist) และเลือกตอบแบบตรวจรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยการเก็บข้อมูลเชิงลึกมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Questionnaire) และใช้แบบประเมินความเหมาะสม ของกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. ศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา เช่น รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้แบบประเมินคุณภาพ 3 ด้าน

5. การประชาพิจารณ์ (Strategies Public Hearing) ใช้แบบประเมินเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ของกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่

6. การประเมินกลยุทธ์ (Strategies Evaluation) ใช้แบบประเมินคุณภาพ 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility standard) ของกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และบันทึกเสียง

3. ศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study) เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และการบันทึกเสียง

4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากแบบประเมินคุณภาพ เห็นด้วยและไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ 2) กลยุทธ์การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ 3) กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน 4) กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร และ 5) กลยุทธ์การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.08$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.06$) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 กลยุทธ์ดังนี้ 1) ด้านที่การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ ($PNI_{Modified} = 0.25$) 2) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน ($PNI_{Modified} = 0.24$) 3) ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.18$) 4) ด้านการจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ ($PNI_{Modified} = 0.16$) และ 5) การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.15$)

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น PNI_(Modified) ของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน 5 ด้าน โดยภาพรวม และรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		แปล ผล	สภาพที่พึง ประสงค์ (I)		แปล ผล	ความต้องการ จำเป็น (PNI _(Modified))	
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D		(I-D)/D	ลำดับ ที่
ด้านที่ 1 การวางแผนการบริหารงาน วิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่	3.49	0.08	ปาน กลาง	4.63	0.05	มากที่สุด	0.25	1
ด้านที่ 2 การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิต ใหม่	3.81	0.08	มาก	4.54	0.02	มากที่สุด	0.16	4
ด้านที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถ ในการประสานงาน	3.48	0.05	ปาน กลาง	4.55	0.07	มากที่สุด	0.24	2
ด้านที่ 4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำทาง วิชาการ และการบริหารองค์กร	3.79	0.09	มาก	4.61	0.05	มากที่สุด	0.18	3
ด้านที่ 5 การเร่งรัดการเสริมสร้าง วัฒนธรรมองค์กร	3.89	0.11	มาก	4.55	0.11	มากที่สุด	0.15	5
โดยรวม	3.69	0.08	มาก	4.58	0.06	มากที่สุด	0.20	-

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครู โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือด้านที่ 5 การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.11) รองลงมาคือด้านที่ 2 การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.08) และด้านที่ 4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.09) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.05)

สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือด้านที่ 1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.05) รองลงมาคือด้านที่ 4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.05) และด้านที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถ ในการประสานงาน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.07) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านที่ 2 การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.02)

และความต้องการจำเป็น PNI_(Modified) ของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่า PNI_(Modified) อยู่ระหว่าง 0.15 – 0.25 โดยภาพรวมและรายด้าน (PNI_{Modified} = 0.20) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปน้อยในรายด้าน พบว่าด้านที่ 1 การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่

($PNI_{Modified} = 0.25$) เป็นอันดับ 1 ด้านที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน ($PNI_{Modified} = 0.24$) เป็นอันดับ 2 ด้านที่ 4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.18$) เป็นอันดับ 3 และด้านที่ 2 การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ ($PNI_{Modified} = 0.16$) เป็นอันดับ 4 ส่วนด้านที่มีค่า $PNI_{(Modified)}$ ต่ำสุด คือด้านที่ 5 การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.15$)

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 6 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์ 16 มาตรการ 78 โครงการ 123 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ มาตรการสำคัญคือเน้นการพัฒนาหลักสูตร สร้างครูให้เป็นครูมืออาชีพและส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ตัวชี้วัดที่สำคัญคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย 2) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน มาตรการสำคัญคือส่งเสริมบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 3) ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร มาตรการสำคัญคือพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในงานวิชาการ และมีกลไกการตรวจสอบประเมินผล และตัวชี้วัดที่สำคัญคือ สถานศึกษามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.42) 2) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.42) และ 3) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ 2) กลยุทธ์การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ 3) กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน 4) กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร และ 5) กลยุทธ์การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) กล่าวถึง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดโครงสร้าง องค์กรให้ส่งเสริมต่อการสอนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาวัฒนธรรมและ บรรยากาศองค์การแบบเปิด ส่งเสริมการบริหารตนเอง การจูงใจให้มีความมั่นใจในอาชีพ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีระบบติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการศึกษาของพลชัย ชุมปัญญา (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการบริหารวิถีใหม่ 2) ด้านวิธีการทำงานวิถีใหม่ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้อิทธิวิถีใหม่ 4) ด้านการจัดการเรียนรู้อิทธิวิถีใหม่ 5) ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้อิทธิวิถีใหม่ 6) ด้านการบริหารทรัพยากรวิถีใหม่ 7) ด้านการเสริมสร้างความร่วมมือวิถีใหม่ และ 8) ด้านความปลอดภัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.08) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 กลยุทธ์ดังนี้ 1) ด้านที่การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ ($PNI_{Modified} = 0.25$) 2) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน ($PNI_{Modified} = 0.24$) 3) ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.18$) 4) ด้านการ

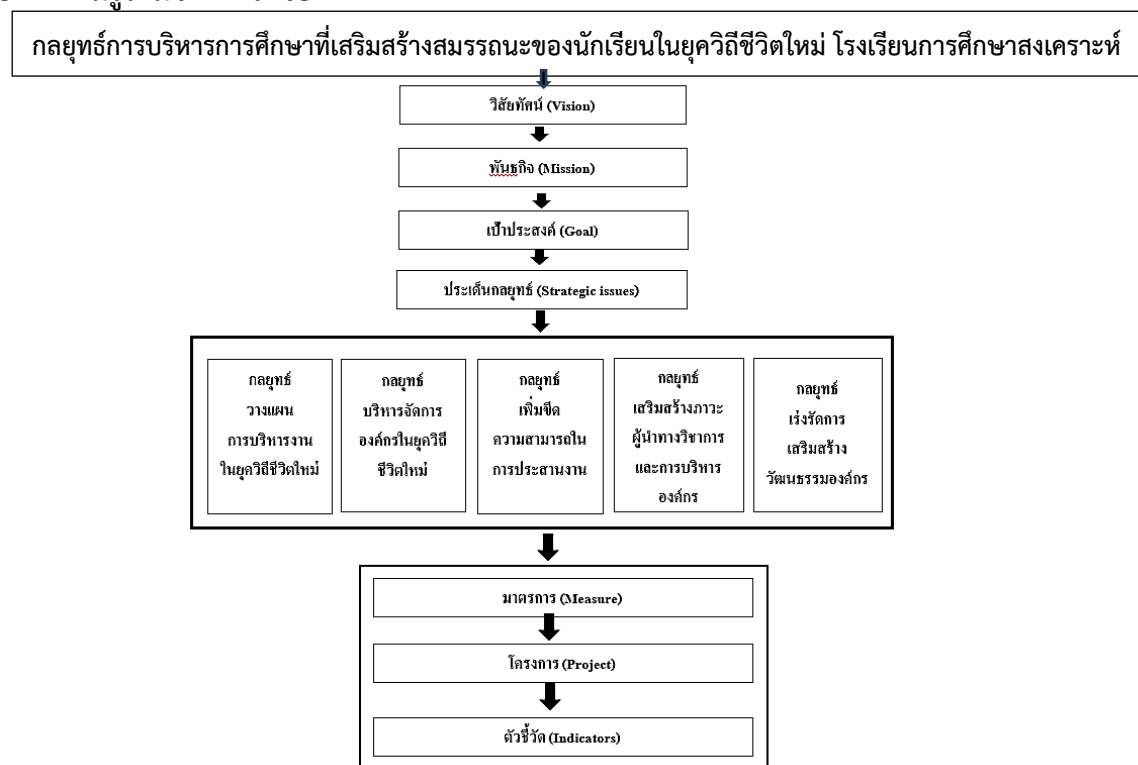
จัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ ($PNI_{Modified} = 0.16$) และ 5) การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.15$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุควิถีชีวิตใหม่ แต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทาย เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของผู้คน กอปรกับบริบท ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ มีรูปแบบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา นักเรียนที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่มี พื้นฐานต้นทุนชีวิตที่ขาดความสมบูรณ์ทั้งด้านสติ ปัญญา และอารมณ์จิตใจ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลในด้านประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยะดา เนียมสุวรรณ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ทักษะที่ถูกพัฒนาน้อยหรือแทบไม่ได้รับการพัฒนาเลย เพราะข้อจำกัดทางการเรียนแบบวิถีชีวิตใหม่ ได้แก่ ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation), ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving), ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Communication), ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration), ทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills), ทักษะการสร้างประสิทธิผลและความรับผิดชอบ (Productivity and Accountability), ทักษะความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ และการศึกษาของ ภูริวัชร คำอ้ายกาวิ (2557) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กด้อยโอกาสในการเสริมสร้างการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม และวิเคราะห์โครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สภาพทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กด้อยโอกาสในการเสริมสร้างการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม ผลการศึกษาพบว่า เด็กด้อยโอกาสได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคมในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำกว่าเด็กทั่วไป และเด็กด้อยโอกาส มีระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำและไม่แตกต่างจากเด็กทั่วไป รวมทั้งการศึกษาของภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึง ประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพที่พึง ประสงค์การบริหารวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียน และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 6 พันธกิจ 5 เป้าประสงค์ 5 กลยุทธ์ 16 มาตรการ 78 โครงการ 123 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ มาตรการสำคัญคือเน้นการพัฒนาหลักสูตร สร้างครูให้เป็นครูมืออาชีพและส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ตัวชี้วัดที่สำคัญคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย 2) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน มาตรการสำคัญคือส่งเสริมบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 3) ด้านการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร มาตรการสำคัญคือพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในงานวิชาการ และมีกลไกการตรวจสอบประเมินผล และตัวชี้วัดที่สำคัญคือ สถานศึกษามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของกลยุทธ์ เนื่องจากแต่ละส่วนทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ ช่วยให้หน่วยงานสามารถพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนโดย **วิสัยทัศน์** เป็นกรอบแนวคิดหลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา **พันธกิจ** ช่วยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน

การศึกษาในการพัฒนานักเรียน เป้าประสงค์ช่วยชี้ชัดถึงผลลัพธ์ที่ต้องการบรรลุในระยะเวลาอันใกล้ กลยุทธ์เป็นแนวทางสำคัญที่ใช้ในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยกลยุทธ์ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ มาตรการ เป็นการกำหนดแนวทางหรือข้อปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้กลยุทธ์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมที่นำกลยุทธ์และมาตรการไปใช้ในเชิงปฏิบัติ และตัวชี้วัดมีความสำคัญในการประเมินความสำเร็จของแผนการพัฒนาและกลยุทธ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประเวศ ทั้งจันทร์แดง (2559) ได้ศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต นักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาแนวทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ผลการพัฒนา กลยุทธ์ได้องค์ประกอบได้แก่ วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 6 กลยุทธ์ 18 มาตรการ 38 ตัวชี้วัด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การประเมินกลยุทธ์และคู่มือการใช้กลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.42) 2) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.42) และ 3) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียน ในยุควิถีชีวิตใหม่โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์มาก กำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบประเมินตรงตามหลักวิชาการ ผ่านการตรวจสอบหลายรอบ จากนักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ล้วนแต่มีประสบการณ์ตรงในด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับทัศนะของ Certo and Peter (2011) เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategy Process) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมคือการพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อนภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคต่อองค์การซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อความสำเร็จขององค์การ 2) การกำหนดทิศทางขององค์การคือการนำพันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์การมาพิจารณา โดยเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ 3) การกำหนดกลยุทธ์คือการพิจารณาออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติแล้วทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์คือการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติโดยคำนึงถึงโครงสร้าง องค์การและวัฒนธรรมองค์การเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และ 5) การควบคุมกลยุทธ์คือการติดตามผลการปฏิบัติงานและประเมินผลกระบวนการดำเนินการ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางและกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะที่สามารถดำรงชีวิตและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในสังคมยุคปัจจุบัน กรอบแนวคิดจากการวิจัยนี้เริ่มต้นจากการกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) และ พันธกิจ (Mission) ของสถานศึกษา เพื่อสร้างเป้าประสงค์ (Goal) ที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การกำหนด ประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issues) ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนา จากการวิเคราะห์ พบว่ามีกลยุทธ์หลักจำนวน 5 ด้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียน ได้แก่

1. กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานในยุควิถีชีวิตใหม่
2. กลยุทธ์บริหารจัดการองค์ความรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่
3. กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถด้านการประสานงาน
4. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการและการบริหารองค์กร
5. กลยุทธ์เร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมขององค์กร

ทั้งนี้ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องแปลงแนวคิดเหล่านี้ให้เป็นรูปธรรมผ่านการกำหนด มาตรการ (Measures) ที่ชัดเจน พัฒนาเป็น โครงการ (Projects) และใช้ ตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ จากการศึกษา พบว่าองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ โครงการ และตัวชี้วัด และองค์ประกอบของกลยุทธ์ มี 5 กลยุทธ์หลัก เรียงตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1) กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ 2) กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน 3) กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร 4) กลยุทธ์การจัดการ

องค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ และ 5) กลยุทธ์การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ และจากการศึกษาและสร้างกลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีคุณภาพระดับมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ 2) กลยุทธ์การจัดการองค์กรในยุควิถีชีวิตใหม่ 3) กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถในการประสานงาน 4) กลยุทธ์การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารองค์กร และ 5) กลยุทธ์การเร่งรัดการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ คือ ควรนำ 5 กลยุทธ์ที่ค้นพบมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาและบริหารการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ คือ พัฒนาแนวทางการวางแผนการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ปรับปรุงแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ โดยคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เช่น การเรียนรู้ทางออนไลน์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ โครงการ และ ตัวชี้วัด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ปรับปรุงวิสัยทัศน์และพันธกิจให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในยุควิถีชีวิตใหม่ กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาอย่างชัดเจน โดยเน้นไปที่การพัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิตที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน พัฒนาแผนกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ สร้างมาตรการที่ช่วยให้การดำเนินงานตามกลยุทธ์เป็นไปได้อย่างราบรื่น ออกแบบโครงการที่เน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญ และพัฒนาตัวชี้วัดที่สามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินกลยุทธ์และโครงการต่าง ๆ ได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ คือ ประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่พัฒนาแล้วในการวางแผนเชิงนโยบาย โดยควรนำแนวทางกลยุทธ์ที่ผ่านการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารงานการศึกษาของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในด้านสมรรถนะทั้งทางด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และการปรับตัวในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) กลยุทธ์การบริหารการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักเรียนในยุควิถีชีวิตใหม่ ที่สำคัญ คือ กลยุทธ์ด้านการวางแผนการบริหารงานวิชาการในยุควิถีชีวิตใหม่ สามารถนำไป

ประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาทุกสังกัด โดยควรให้ความสำคัญกับ การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยใน ประเด็นเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน)*. ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2564 , จาก <https://www.tosh.or.th/covid-19/index.php/new-normal>.
- กิตติพงศ์ พร้อมวงศ์ (2566).การประชุมสัมมนา *Igniting Life Learning journey : จุดประกายเส้นทางการเรียนรู้*. ค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2567, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/16341/>
- ดนัย จันทรเจ้าฉาย. (2564). *ไปต่อไม่รอแล้วนะ : ผู้จัดการออนไลน์*. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/celebonline/detail/9640000026444>.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย และ สุชาติ บางวิเศษ. (2563). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประเวศ ทั้งจันทร์แดง (2559). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาสงเคราะห์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2560). *กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (2989).
- พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม: อภิชาติ.
- ภวนันท์ชัย สวัสดิ์สละ.(2563).*การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูริวรรษ คำอ้ายกาวิณ.(2557). *การนำเสนอกลยุทธ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กด้วยโอกาสในการเสริมสร้างการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).(2562). *คู่มือการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2557). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*. นนทบุรี: ประชุมช่าง.
- สุรางค์ วิสุทธิสระ. (2556). *อนาคตภาพการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *กรอบสมรรถนะด้านดิจิทัล สำหรับพลเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษา ในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2564). *กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2563). *คู่มือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กลุ่มพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและ ผู้ด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Bryson, J.M. (1995). *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organization: A Guide to Strengthening Organization Achievement*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Certo, S.C., Peter, J.P. (2011). *Strategic Management*. USA: McGraw – Hill.
- Kotler, P. & Keller, K.L. (2012). *Marketing Management*. London: Pearson Education.
- Robbins, S. P. and Coulter, M. (1996). *Management*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Rothwell, W.J. & Kazanas, H.C. (2011). *Mastering the instructional design process: A systematic approach*. New York: John Wiley & Sons.